

TRIBUNA

ARDALULUI

Dlui Kerekes Dumitru, plugar
653
KISBÁNYA
Sajtmár m. up. Alsófernezey

A magyarországi románok szócsove — Organ de afirmare al Românilor din Ungaria

Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redacția și administrația:
Kolozsvár—Cluj, Str. Deák Ferenc-utca 36. Telefon: 17-49

Căsuța poștală Nr. 3.

Necesitățile producției de războiu și durata muncii

Într-o vreme, când încă spectrul războiului amenința numai popoarele continentului nostru, un cotidian foarte citit, a publicat o serie de grafice extrem de sugestive despre investițiile necesare fabricării mașinilor de războiu și ce s'ar putea realiza cu aceleași sume și cu aceeași muncă pentru creșterea bunăstării generale, a sănătății publice și a progresului social. În dreptul fiecărei unelte de luptă era desemnat corespondentul ei pentru aceeași valoare din domeniul realizărilor posibile. Așa, unui tun îi corespundea un grup de case familiare; unui bombardier greu, un sanatoriu sau o școală; unui vas de linie, o mare clinică cu cele mai moderne instalații și a. m. d.

Despre cheltuielile producției de războiu presa publică zilnic date revelatoare (mai ales despre cheltuielile adversarilor) și sumele indicate au mărimi astronomice. În acestea, cea mai mică parte o constituie salariile plătite muncitorilor. Dar și cu această parte, s'ar putea realiza bunuri care ar aduce fericire pentru milioane de oameni.

Dar nu numai enorme cantități de bunuri se cheltuiesc în producția de războiu, ci și energii incalculabile. Mobilizarea celei mai mari părți a populației active din fiecare țară și necesitatea de a produce înzecit sau însutit, atât pentru nevoile armatei cât și ale populației civile, au avut importante repercusiuni asupra duratei muncii în industrie, transporturi. Informațiile de presă au semnalat eforturile făcute de Marea Britanie și Statele Unite pentru a mări producția industriei de războiu și părăsirea săptămânii de 40 și 48 de ore de muncă. Deasemenea, T. P. anunță din Roma, că în industria grea italiană, pe tot timpul războiului, durata muncii zilnice se ridică la 12 ore, iar săptămânal numărul orelor de lucru s'a stabilit la 72, în acele fabrici în care se lucrează fără întreruperi. În fabricile în care se lucrează cu întreruperi, durata muncii s'a stabilit la 10 ore pe zi și 60 de ore săptămânal. În cazuri excepționale se admit ore suplimentare. Aceasta însă nu poate fi mai mare de 2 ore zilnic.

Experiențele războiului trecut și cunoștințele furnizate de Psihotehnică arată, că o creștere prea mare a duratei muncii constituie nu numai un mare neajuns pentru lucrător, dar și un pericol pentru producție. S'a stabilit anume, că după 4 ore de muncă randamentul scade și această scădere merge accelerat, cu cât crește numărul orelor de lucru. Dealtfel, la efectele măririi numărului de ore de muncă, în timp de războiu, se adaugă câteva condițiuni agravante. În primul rând, intensificarea ritmului muncii, care duce la o mai grabnică uzură a muncitorului. În al doilea rând, din cauza insuficienței mâinii de lucru, se angajează în industrie bătrâni, femei și adolescenți, care sunt mai puțin rezistenți și un efort continuu și îndelungat îi scoate mai repede din funcțiunea. Apoi, condițiile de viață și de alimentare insuficiente, atât cantitativ cât și calitativ, alarmele aeriene, nervozitatea, grija pentru cei de pe front sau de acasă, sunt tot atâtea condiții agravante, care, împreună cu munca prelungită,

Spre lichidarea războiului din Balcani

— Situația strategică a forțelor axei s'a îmbunătățit după ocuparea insulelor Corfu, Chephalonia, Xanthe, Lemnos, Samothrace și Leuca —

Din comunicatele oficiale germane și italiene, precum și din comentariile ziarelor berlineze rezultă, că pierderile suferite de trupele expediționare anglo-australiene în Grecia, au fost cu mult mai mari, decât cele precizate în declarațiile făcute în camera comunelor. Curățirea regiunilor din centrul și sudul Peloponezei de rămășițele trupelor anglo-australiene, sârbe și elene, continuă în mod sistematic și numărul prizonierilor cresc din zi în zi. Războiul din Balcani, cu excepția insulei Creta, poate fi considerat încheiat, și prin ocupa-

rea numeroaselor insule grecești, poziția strategică ale forțelor germano-italiene s'a îmbunătățit în mod simțitor.

Telegramele sosite ne anunță, că ministrul de războiu al guvernului grec, ce s'a constituit în Atena după ocuparea Greciei de către trupele germane, a ordonat demobilizarea rămășițelor forțelor elene și astfel operațiunile de curățirea regiunilor muntoase din Sudul Greciei și Peloponezei pot fi executate într'un ritm mai accelerat.

Thermophyle și în Peloponez au ajuns numeroși soldați englezi în majoritatea lor australieni și neozelandezi prizonieri. Numărul morților n'a putut fi încă stabilit. Atacurile forțelor aeriene germane au decimat vasele de transport, în așa măsură, încât englezii au fost siliți să-și abandoneze întregul lor material de războiu.

Cercurile militare germane cred, că două treimi a armatei engleze din Grecia poate fi considerată pierdută. (MTI).

Anglia a pierdut prin prăbușirea Greciei și Jugoslaviei un litoral de peste 5000 km.

ROMA 2. (MTI). — În legătură cu ocuparea insulelor Chephalonia, Xanthe și Leuca, ziarele italiene de Vineri dimineața accentuează, că Adriatica a ajuns acum în întregime sub controlul Italiei și în afară de aceasta, s'a consolidat și poziția strategică italiană în Marea Ionică.

Ziarul „Popolo di Roma” susține, că în asemenea împrejurări forțele navale și aeriene italiene pot pătrunde mai mult spre Sud și că aceste operațiuni de războiu, cari vor amenința direct bazele britanice din Cipru și din Alexandria, nu vor întârzia mult.

Pe de altă parte germanii țin sub controlul lor intrarea Dardanelor și astfel englezii nu mai pot obține transporturi nici dinspre Marea Neagră.

Ziarul accentuează, că flota britanică n'a opus nici-o rezistență cu ocazia ocupării insulelor Chephalonia, Corfu, Xanthe, Lemnos, Samothrace și Leuca. — Anglia a pierdut prin prăbușirea Greciei și Jugoslaviei un litoral de peste 5000 km., ori acest litoral a reprezentat o excelentă bază pentru forțele aeriene și navale. (MTI.)

TRUPELE GERMANE AU CAPTURAT MULT MATERIAL DE RĂZBOIU ÎN PELOPONEZ

BERLIN 2. (DNB). — În cursul operațiun-

nilor de curățire a regiunilor centrale și sudice din Peloponez de rămășițele forțelor britanice, trupele germane au capturat numeroși prizonieri și mult material de războiu. Sute de care blindate engleze, multe autocare și tunuri au ajuns în posesiunea germanilor. Forțele aeriene germane au distrus într'un singur aeroport 40 de avioane inamice. (MTI).

CERCURILE MILITARE GERMANE SUSȚIN, CĂ ENGLEZII AU PIERDUT 2/3 DIN EFECTIVUL LOR AFLĂTOR ÎN GRECIA

BERLIN, 2. (DNB). — Din relațiile de până acum se poate face o calculare aproximativă al uriașelor pierderi suferite de englezi în Grecia. În regiunea Olimp. la

Remanierea guvernului englez

AMSTERDAM, 2. (DNB). — Joi seara s'au întâmplat următoarele schimbări în guvernul englez:

D. Beaverbrook a fost numit ministru de stat, d. Moore Brabazon ministrul construcției avioanelor, F. J. Leatherst ministrul navigației și transporturilor și în fine d. R. H. Cross a fost numit comisar general pentru Australia. (MTI).

compensatoare, despre care s'a scris și în presa dela noi. În cea mai mare parte, conflictele au fost aplanate și, acolo unde s'au produs greve, lucrul a fost reluat. Noi nu cunoaștem condițiile care s'au pus de către organizațiile amintite, dar din punctul de vedere al științei și al politicii sociale, orice mărire a timpului de muncă trebuie întovărășite cel puțin de măsurile de mai jos: selecționarea științifică a muncitorilor; timp suficient de odihnă; alimentarea îndestulătoare; condiții igienice de muncă; măsuri de prevenire a accidentelor de muncă; ușurarea condițiilor de viață materială a familiei muncitorului; asistență socială, alimentară și locuință bună.

T. BINDEA

D. Baldur von Schirach a sosit la Budapest

BUDAPEST 2. — D. Baldur von Schirach, Stadthalterul Reichului la Viena, răspunzând invitației făcute de d. Varga József, ministrul industriei și comerțului, a sosit la Budapest pentru a asista la solemnitatea inaugurării târgului internațional de mostre.

D. Baldur von Schirach a sosit Joi după masă cu un automobil în capitala Ungariei și a descins la Hotelul Dunapalota. Seara la ora 7 oaspele a fost vizitat de d. ministru Varga József.

D. Baldur von Schirach va sta timp de 3 zile la Budapest. În cursul zilei de Vineri oaspele a vizitat târgul internațional de mostre și a asistat la solemnitățile inaugurării târgului.

Serbarea zilei de 1 Mai în Franța

— Discursul mareșalului Pétain —

VICHY, 2. (DNB). — În întreaga Franță s'a sărbătorit anul acesta pentru prim dată ziua de 1 Mai sub egida armoniei sociale, fiindcă guvernul francez a decretat această zi ca ziua glorificării muncii. Mareșalul Pétain, șeful statului francez a rostit cu acest prilej o cuvântare în fața unei mulțime de mii de lucrători.

„Ziua de 1 Mai, a spus mareșalul Pétain, a fost până acum în Franța simbolul discordiei și urii, în viitor această zi, va deveni ziua unității și amicitiei, fiindcă ziua de 1 Mai este ziua muncii și a muncitorului. O națiune mare nu se poate baza pe privilegiul sau pe favorurile întâmplării, ci numai pe munca concetățenilor. (MTI).

Moartea generalului Alighiero Miele

ROMA 2. (Stefani). — Generalul de brigadă, Alighiero, a încetat din viață din cauza leziunilor suferite cu ocazia bombardării orașului Tripolis. (MTI.)

Cronica externă

Flota americană a eșit în larg

— Churchill și Eden despre lupta din Grecia. 3000 de morți și răniți. 45.000 de soldați britanici au fost până astăzi evacuați din Grecia. Nota guvernului grec către guvernul englez. Înțelegerea a fost deplină între englezi și greci. Parlamentul englez aprobă expediția din Grecia. Evenimente în Orientul mijlociu. Atitudinea Turciei și a Rusiei Sovietice față de actuala situație. Flota americană va interveni. Atacurile aeriene au făcut 29.000 de victime în Anglia. Mersul războiului. Acord economic între România și U. R. S. S. —

— Guvernul sovietic a interzis orice tranzit prin Rusia —

Ag. DNB. transmite din Amsterdam, că după dările de seamă a stațiunii de radio din Londra, dnii Churchill și Eden au făcut erii declarații în legătură cu armata de expediție din Grecia. Churchill a subliniat că armata britanică debarcată în Grecia număra 60.000 de oameni, între care o divizie neozelandeză și una australiană. Până acuma 45.000 de soldați britanici au părăsit Grecia. D. Churchill a vorbit cu recunoștință de atitudinea și faptele de arme ale arma-

tei de expediție, care a pierdut aproximativ 3000 de oameni în morți și răniți.

Primul ministru a mai arătat, că în clipa de față nu poate face o dare de seamă completă. Numărul trupelor evacuate mai poate spori. Desigur, că aceste trupe nu puteau lua cu ele și materialul greu, care însă nu este de un prea mare folos pentru Germania, căci aceasta țară dispune de echipament suficient.

Nota guvernului grec către Londra

Ministrul de externe Eden, luând apoi cuvântul, a dat citire notei guvernului elen, remisă la 21 Aprilie în aceasta privință. Guvernul grec, după ce a subliniat greutățile campaniei, care a durat peste șase luni, a recunoscut, că aceasta a epuizat armata elenă și aprovizionarea ei într-o așa măsură, încât ea n'a mai putut rezista și germanilor.

Grecia a îndemnat guvernul grec să continue lupta, cel puțin până când retragerea se va putea efectua în ordine pentru armata elenă și britanică.

Nota elenă recunoaște apoi, că forțele britanice au asigurat grecilor un sprijin de mare valoare, căci fără ajutorul lor, pozițiile elene nu puteau fi ținute în fața forțelor copleșitoare germane mai mult de câteva zile.

Grecii își exprimă recunoștința

Guvernul grec atât în numele Regelui, cât și în numele său propriu, găsește, că retragerea forțelor aliate a devenit necesară nu numai pentru Grecia, dar în interesul comun și de aceea a rugat guvernul englez să exprime Marelui Britanii întreaga recunoștință a națiunii și guvernului elen.

Nota recapitulează apoi pierderile expuse mai înainte de d. Churchill, subliniind în mod special eroismul ariergărzilor și al forțelor aeriene, care au rezistat atât de strălucit presiunii inamice, asigurând retragerea ordonată cu toată acțiunea avioanelor „Stuka“.

Nota se ocupă apoi într'un capitol aparte de bătăliile dela Olimp, Grevena și Thermopylae, care au avut în total 3000 de morți și răniți din partea aliaților. Cele mai violente atacuri

au fost date de coloanele blindate germane.

DEPLINĂ ÎNTELEGERE ANGLO-ELENĂ

D. Eden a declarat la sfârșit în baza comunicatului marelui stat major dela Cairo, că evacuarea forțelor, cari au luptat în Grecia, continuă în mod satisfăcător, subliniind, că toate operațiunile de evacuare au fost hotărâte și executate în deplină înțelegere cu guvernul elen.

Majoritatea trupelor evacuate, au și sosit — după cum anunță ag. KH. — în Palestina și în Egipt. Unele dintre detașamente au parcurs drumul cu mici bărci de pescari, sosind complet epuizate de puteri, în diferite porturi situate între Marsa Matruh și Alexandria.

Aprobarea expediției din Grecia

Churchill a comunicat Camerei Comunelor, că cu prilejul viitoarei ședințe va supune parlamentului două moțiuni.

Prima dintre moțiuni ar aproba hotărârea guvernului de a trimite armata expediționară în Grecia, iar a doua ar exprima încrederea Parlamentului față de guvern cu privire la operațiunile milita-

re din Orientul Mijlociu și în ceea ce privește măsurile pentru viitor.

Guvernul neozelandez a ascultat zilele trecute darea de seamă a primului ministru Frazer. După ascultarea raportului, guvernul și-a dat deplină aprobare pentru trimiterea trupelor neozelandeze în Grecia.

Englezii se așteaptă la evenimente în Orientul mijlociu

Din declarațiile dlor Churchill și Eden s'ar putea deduce, că guvernul britanic se așteaptă la evenimente militare în Orientul Mijlociu, deci în regiunea golfului Persic, și care s'ar întinde până la coastele orientale a Mediteranei. În aceasta privință în cercurile internaționale se acordă multă atențiune atitudinii Uniunii Sovietice și eventualelor tratative diplomatice germano-sovietice.

TURCIA ȘI U. R. S. S.

Desigur, că și atitudinea Turciei depinde în primul rând de sugestiile venite dela Moscova, iar dacă în împrejurările actuale să observă o oarecare răceală între Ankara și Londra, acest fapt nu poate fi judecat decât în strânsă corelațiune cu politica sovietică, aceea-

sta însă continuă să rămână Sfinxul politicii mondiale.

RUSIA A INTERZIS TRANZITUL

Se subliniază faptul neașteptat, publicat în mod oficial la Moscova, că Mikoian, comisarul poporului pentru afacerile streine, a dat o ordonanță, prin care interzice imediat tranzitul unei serii de materiale de război, cum ar fi avioanele, accesorii la avioane, materii prime pentru fabricarea mașinelor de utilaj și tot felul de muniții prin Rusia Sovietică.

Comunicatul oficial și radio Moscova vorbesc de interzicerea tranzitului, în timp ce o informație particulară afirmă, că guvernul sovietic ar fi ordonat interzicerea generală a exportului.

Hotărârea a provocat surprindere ge-

nerală. O telegramă din Tokio anunță, că în cercurile competente s'ar fi declarat, că imediat ce se va cunoaște textul precis al ordonanței, guvernul japonez va examina consecințele pe care le poate avea interzicerea tranzitului pentru schimbul de mărfuri.

Știrea acestei interziceri a stârnit mare interes și la Ciungking, deoarece nu se știe întrucât va privi ea transporturile, cari se îndreptau din Rusia spre China.

Din Berlin se anunță — în aceasta ordine de idei, că contele Schullemburg, ambasadorul german la Moscova, care venise de mai multe săptămâni în capitala Reichului spre a-și face raportul diplomatic, s'a înapoiat la Moscova.

FLOTA AMERICANĂ A EȘIT ÎN LARG

Ziarul „Pest“ anunță din Washington că în ședința de aseară a Senatului american s'a anunțat, că unitățile mari ale flotei americane din Oceanul Atlantic, vasele portavoane, distrugătoarele și submarinele flotei au părăsit radele lor spre a pleca în largul Oceanului.

Președintele Roosevelt a făcut declarația nouă privind înțelegerea patrulelor flotei. Ag. NST afirmă, că Roosevelt ar fi declarat, că în caz de nevoie va trimite uni-

Flota americană va interveni?

După ziarul „New-York Daily News“ (NST) e deja fapt împlinit, că flota americană va interveni în război în anumite împrejurări — adică dacă acest lucru „va fi necesar pentru salvarea Angliei“.

Amiralul Stark arată, că flota americană își poate îndeplini aceasta nouă mișune prin faptul, că programul de construcție a flotei a putut fi realizat mai înainte decât s'a crezut. Deocamdată se lucrează la un nou plan de patru ani de construcții, bazându-se pe credința, că războiul s'ar mai putea lungi încă mulți ani. Cheltuelile de înarmare cari în anul în curs se ridică la 40 miliarde dolari, în anul viitor vor fi sporite la dublu.

Publicistul italian Gayda, declară în

Mersul războiului

Cu privire la luptele din Africa de Nord, se anunță, că la Est și Sud-Est de Sollum, atât germanii cât și englezii concentrează forțe considerabile. Avioane mari de transport germane continuă să aducă din Sicilia în Africa de Nord efective considerabile, combustibile, muniții și apă.

Pe frontul din Africa Orientală luptele continuă în regiunea localității Gondar, unde rămășițele forțelor italiene încearcă să reziste cât mai mult trupelor britanice cari le urmăresc și caută să le înconjoare.

Reuter transmite din Malta, că aceasta insulă a suferit în cursul nopții trecute cel mai formidabil atac aerian de până acuma. Un mare număr de escadrile a continuat să-și arunce bombele timp de mai multe ore. În afară de marile stricăciuni provocate, se anunță, că au fost omorâte 8 persoane, iar 19 grav rănite.

ACORD ECONOMIC ÎNTRE ROMÂNIA ȘI U. R. S. S.

MTI transmite din București, că între-

TRIBUNA
ARDEALULUI

Editor responsabil:
Prof. Dr. EMIL HAȚIEGANU

Redactor responsabil:
GH. V. GIURGIU

ziar românesc ce apare pe teritoriul Ungariei. Este datoriar fiecăru român ardelen să se aboneze, să citească și să răspândească ziarul nostru.

COSTUL ABONAMENTULUI:

Abonamentele, publicațiunile și inserările se primesc la Administrația ziarului în Deák Ferenc-u. 36. Pentru țărani 15 pengő anual, 8 pengő pe jumătate de an, 4 pengő pe 1/4 de an și 1.50 pengő pe lună. Pentru preoți, învățători și funcționari, 25 pengő pe an, 13 pengő pe 1/2 an, 7 pengő pe 1/4 de an și 2.25 pengő lunar.

Abonamentul general 30 pengő anual.

Pentru bănci, instituții și abonamentele de sprijin 50 pengő anual. Abonamentele în streinătate 40 P.

TRIBUNA ARDEALULUI

Abonamentele, publicațiunile și inserările se primesc la Administrația ziarului în Deák Ferenc-u. 36.

țiile americane și în zonele de război. Odată cu amiralul Stark, comandantul suprem al flotei, precizează că patrulele americane vor avea limita lor la 2000 de mile de coastele emisferei de Vest. Dar d. Roosevelt spune, că chiar și aceasta limită poate fi trecută la nevoie și dacă guvernul american va găsi acest lucru de cuvânt.

legătură cu știrile venite din USA, că Roosevelt încearcă prin toate mijloacele să provoace axa. Reacțiunea Berlinului și Romei ar fi interpretată ca agresivă, și sub acest pretext ar interveni în război. În clipa de față nu se poate ști — susține Gayda — că politica pornită de Roosevelt unde se va opri.

Din Stockholm se anunță, că ministrul aerului al Marelui Britanii a dat un comunicat din care se constată, că atacurile aeriene au avut în Anglia, până la 31 Martie 1941 în total 29.000 victime mortale.

Din aceeași sursă se mai transmite știrea, că în Anglia au avut loc manevre mari de invazie, care au durat 3 zile și la care au participat 80.000 de soldați și un mare număr de civili.

România și URSS a intervenit un acord economic în baza căruia România vânde Rusiei 100.000 tone de benzină, 1200 tone uleiuri minerale și 2000 tone sodă caustică, cumpărând în schimb 6400 tone bumbac, 1000 tone fier turnat, 500 tone mangan, filme și alte articole, în total reprezentând o valoare de 4 milioane dolari.

Tâmplăria

BARTOS TEODOR

din Besztereze-Bistrița, Lakta-nya-u. 35. (fostă Alba-Iulia) execută totfelul de lucrări în bransa de binale și mobile, ea prețuri convenabile.

